

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

การปรับปรุงโครงสร้างและวิธีการปฏิบัติงาน กรมตำรวจมีการปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการครั้งใหญ่เมื่อ 29 ปีที่ผ่านมา โดยมีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย พ.ศ.2508 ลงวันที่ 6 กรกฎาคม 2508 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 89/54 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2508 และต่อมาได้มีการปรับปรุงแก้ไขการแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจอีกหลายครั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับปริมาณงานภารกิจความรับผิดชอบที่เพิ่มมากขึ้น แต่สภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ประชาชนมีข้อเรียกร้องและคาดหวังต่อการปฏิบัติงานของกรมตำรวจเพิ่มขึ้น และการปฏิบัติงานมีความสลับซับซ้อน โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการเดิม ไม่สามารถสนองตอบต่อข้อเรียกร้องดังกล่าวได้ จำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงโครงสร้างให้เหมาะสมเพื่อลดปัญหาความซ้ำซ้อนของงาน และการจัดตั้งหน่วยงานใหม่เพื่อรองรับภารกิจใหม่และปริมาณงานที่เพิ่มมากขึ้น

สภาพปัญหาโดยทั่วไปจากกระแสการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของตำรวจ ทั้งจากนักการเมือง นักวิชาการ และสื่อมวลชนต่าง ๆ จนเป็นเหตุให้มีแนวความคิดที่จะดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของกรมตำรวจใหม่ เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว แต่เมื่อพิจารณาถึงสภาพปัญหาทั่วไปที่กรมตำรวจเผชิญอยู่นั้นก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของตำรวจ ที่จะสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในสังคม ซึ่งบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของตำรวจโดยทั่วไปที่ประชาชนคาดหวัง อาจพิจารณาได้ 3 ประการ ดังนี้

- 1) การรักษากฎหมาย ตำรวจจะต้องทำหน้าที่รักษากติกาของสังคมอย่างยุติธรรม ตามที่สังคมกำหนด
- 2) การรักษาความสงบเรียบร้อย ตำรวจจะต้องคอยดูแลรักษาสังคมส่วนรวม ให้สงบเรียบร้อย จะต้องคอยดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนอย่างดีที่สุด
- 3) การบริการประชาชน ตำรวจจะต้องคอยอำนวยความสะดวกและบริการประชาชนในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนมีความสุข

ความต้องการของประชาชนในด้านต่าง ๆ ดังกล่าว หากการปฏิบัติงานของตำรวจมิได้สนองตอบ หรือสนองตอบโดยขาดประสิทธิภาพแล้ว ก็จะทำให้เกิดปัญหาที่จะต้องนำมาพิจารณาแก้ไขปรับปรุง

ตามหลักการและเหตุผลดังกล่าว กรมตำรวจได้กำหนดให้มีการปรับปรุงโครงสร้าง ระบบ และวิธีการปฏิบัติงานในสถานตำรวจภูธรใหม่ รวมตลอดทั้งมีการกำหนดตำแหน่งเพิ่มขึ้นตามเหตุผลความจำเป็น ซึ่งการปรับปรุงสถานตำรวจภูธรดังกล่าว กรมตำรวจมีการเปลี่ยนแปลงระบบ และวิธีการปฏิบัติงานแตกต่างจากที่เคยปฏิบัติอยู่เดิมหลายประการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถานตำรวจซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

การจัดองค์การและการจัดการในสถานตำรวจภูธร แต่เดิมได้ดำเนินการไปโดยปราศจากการพัฒนาให้เหมาะสมกับกาลเวลา และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม รูปแบบการทำงานแต่ละสถานีไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ขาดการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินการของทุกสถานี ขาดคู่มือการปฏิบัติงาน ขาดการพัฒนาบุคลากร และขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน จนเป็นผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน และการยอมรับจากประชาชนและสังคม

กรมตำรวจได้พิจารณาที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง โดยมีการเสนอให้มีการปรับปรุงโครงสร้างของกรมตำรวจใหม่ตามลำดับ จนถึงรัฐบาล และได้มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2536 ลงวันที่ 11 ตุลาคม 2536 ปรับปรุงโครงสร้างของกรมตำรวจใหม่ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2537 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การบริหารราชการของกรมตำรวจเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ตลอดจนให้มีโครงสร้างองค์กรที่จะรองรับกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของกรมตำรวจ ทั้งในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกัน และการปราบปรามอาชญากรรม การสืบสวน และการให้บริการประชาชน ซึ่งจากการศึกษาปัญหา พบว่า

1) งานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เป็นงานหลักของกรมตำรวจ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกองบัญชาการตำรวจภูธร 1-4 และกองบัญชาการตำรวจนครบาล ตามโครงสร้างเดิมของหน่วยงานที่รับผิดชอบนี้ พบว่า มีสายการบังคับบัญชายาวกว่าที่ควรจะเป็น กล่าวคือ มีสถานตำรวจเป็นหน่วยงานหลัก และมีหน่วยงานที่คอยควบคุมกำกับดูแล คือ กองกำกับการ กองบังคับการ และกองบัญชาการ ซึ่งจะเห็นว่ามีสายการบังคับบัญชาที่ยาว ทำให้งานบริการต่าง ๆ ล่าช้า และเกิดความสิ้นเปลืองงบประมาณในทุกด้านเป็นอย่างมาก

2) อัตรากำลังที่มีอยู่ในหน่วยงานกองบัญชาการตำรวจภูธร 1-4 และกองบัญชาการตำรวจนครบาลควรจะอยู่ในหน่วยปฏิบัติหลักเพื่อให้การบริการประชาชนให้มากที่สุด แต่เนื่องจากโครงสร้างได้แบ่งเป็นหลายระดับ ทำให้ต้องได้กระจายคนไปอยู่ในระดับต่าง ๆ ทำให้สถานีตำรวจมีอัตรากำลังไม่เพียงพอ

3) ขวัญและกำลังใจของข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติอยู่ตามสถานีตำรวจไม่ดี ทั้งนี้เนื่องจากอัตราตำแหน่งในการเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานในสายงานนี้มีน้อย แต่มีผู้ปฏิบัติอยู่มาก ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ข้าราชการตำรวจตามสถานีตำรวจกล้าเรียกร้องผลประโยชน์

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงพอสรุปได้ว่า เนื่องจากสายการบังคับบัญชาที่ยาวเกินไป และบุคลากรที่ปฏิบัติอยู่ตามสถานีตำรวจไม่เพียงพอ ประกอบกับขวัญและกำลังใจของข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ตามสถานีตำรวจไม่ดี เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การบริหารงาน และการให้บริการประชาชนล่าช้าและขาดประสิทธิภาพ กรมตำรวจจึงถูกตำหนิจากสังคมตลอดเวลา กรมตำรวจจึงมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการปรับปรุงโครงสร้างของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องใหม่ โดยในส่วนของกองบัญชาการตำรวจนครบาลนั้นให้ยุบเลิกกองกำกับการต่าง ๆ และการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในการบริการประชาชนจะพยายามให้เสร็จสิ้นที่สถานีตำรวจเป็นจุดเดียว (One Stop Service) เพื่อเป็นการลดขั้นตอน การเข้าชั้นของงาน และสายการบังคับบัญชาลง สำหรับในส่วนกองบัญชาการตำรวจภูธรต่าง ๆ นั้น ให้ยุบเลิกกองบัญชาการตำรวจภูธร กองบังคับการตำรวจภูธรและกองกำกับการตำรวจภูธรเขต และการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในการบริการประชาชนจะเสร็จสิ้นในระดับตำรวจภูธรจังหวัดและสถานีตำรวจภูธร สายการบังคับบัญชาจะสั้นลง ทำให้ลดขั้นตอนการเข้าชั้นของงานลง และเพื่อช่วยให้ช่วงการควบคุมลดลง พร้อมกับการกระจายอำนาจของกรมตำรวจลงไปในส่วนภูมิภาค รวมทั้งให้ระบบโครงสร้าง และพื้นที่รับผิดชอบในส่วนภูมิภาคสอดคล้องกับพื้นที่ของหน่วยงานอื่นในกระบวนการยุติธรรม กรมตำรวจจึงมอบอำนาจหน้าที่ให้ผู้บริหารระดับกรมตำรวจ อันได้แก่ ผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจเป็นผู้รับผิดชอบพื้นที่ในแต่ละภาค โดยแบ่งพื้นที่ในส่วนภูมิภาคออกเป็น 9 ภาค ภาคละ 7-8 จังหวัด โดยแต่ละพื้นที่จะมีกองบังคับการอำนวยการภาค และกองกำกับการสืบสวนภาค ทำหน้าที่ช่วยผู้บังคับบัญชาในการสนับสนุนและควบคุมการปฏิบัติงานของหน่วยในพื้นที่แต่ละภาค

จากแนวทางในการปรับปรุงโครงสร้างกรมตำรวจดังกล่าวข้างต้น กรมตำรวจมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายจะให้สัมฤทธิ์ผล จากการปรับปรุงโครงสร้างกรมตำรวจใหม่ คือ

เพิ่มประสิทธิภาพและความคล่องตัว ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันในการ

1. บริหารงาน
2. ป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และรักษาความสงบเรียบร้อย
3. การสืบสวนและการวินิจฉัยสั่งการ

4. การให้บริการแก่ประชาชน และการวินิจฉัยสั่งการที่เกี่ยวกับการบริการประชาชน

5. ขวัญและกำลังใจของข้าราชการตำรวจ

การปรับโครงสร้างตำรวจดังกล่าว ทำให้การกำหนดหน้าที่การงานและการบริหารงานด้านงบประมาณ การเงิน การพัสดุ และวินัย จะต้องเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะงานของโครงสร้างใหม่ และตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2536 เห็นชอบการกำหนดตำแหน่งข้าราชการตำรวจในส่วนของการตรวจภูธร โดยการตัดโอนและปรับตำแหน่งตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ หลังจากนั้นจึงได้กำหนดแนวนโยบายในการปรับปรุงพัฒนาสถานีตำรวจภูธร ดังนี้

1) ให้ถือการป้องกันอาชญากรรมเป็นเป้าหมายหลัก การปราบปรามอาชญากรรมและบริการประชาชนเป็นเป้าหมายที่จะต้องดำเนินการควบคู่กันไป

2) ให้มีการจัดโครงสร้าง หน้าที่ความรับผิดชอบ ระบบและวิธีการปฏิบัติงานในสถานีตำรวจภูธรเป็นมาตรฐานกลาง

3) ให้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งต่าง ๆ ในสถานีตำรวจภูธรให้ชัดเจน

จากนโยบายดังกล่าว จึงเป็นแนวทางสำคัญในการปรับปรุงพัฒนาสถานีตำรวจ ซึ่งพิจารณาได้ว่าการปรับปรุงดังกล่าว เป็นการปรับปรุงการจัดองค์การและการจัดการในสถานีตำรวจนั่นเอง การปรับปรุงพัฒนานี้ได้กำหนดหลักการสำคัญไว้ ดังนี้

ในส่วนของสถานีตำรวจ

1) เน้นการบริการด้านการรักษาความสงบสุขของประชาชนในแง่การป้องกันอาชญากรรมโดยตรงให้มากที่สุด

2) เน้นให้ผู้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสูงสามารถให้บริการโดยตรงต่อประชาชนได้นาน

3) เน้นให้ผู้ปฏิบัติงานมีขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจนเหมาะสม

4) เน้นให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่มีคุณสมบัติความรู้ ความสามารถ ความชำนาญงานที่เหมาะสมตามลักษณะงานที่แตกต่างกันในการปฏิบัติหน้าที่

5) เน้นให้มีการกำหนดค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบ

6) เน้นให้ผู้ปฏิบัติงานมีระยะเวลาการปฏิบัติงานและเวลาพักผ่อนตามมาตรฐานสากล หรือใกล้เคียงมาตรฐานสากล

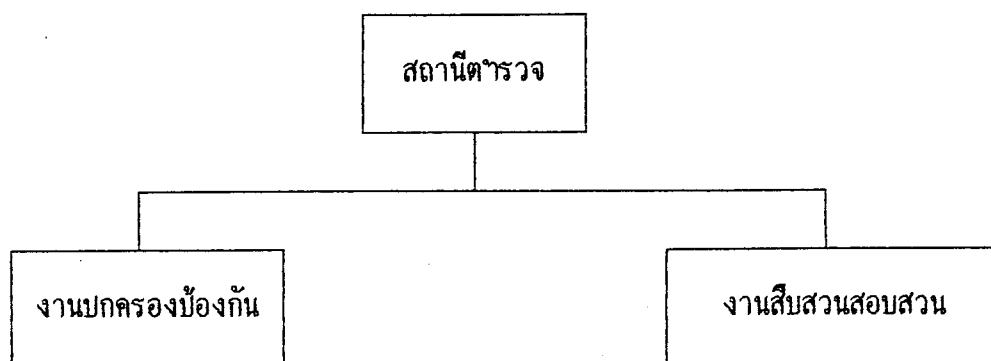
ในส่วนของประชาชน

1) ได้รับการบริการที่มีมาตรฐานในระดับหนึ่งเท่าเทียมกัน

2) สามารถรับรู้และทำความเข้าใจในรูปแบบการทำงานของตำรวจ

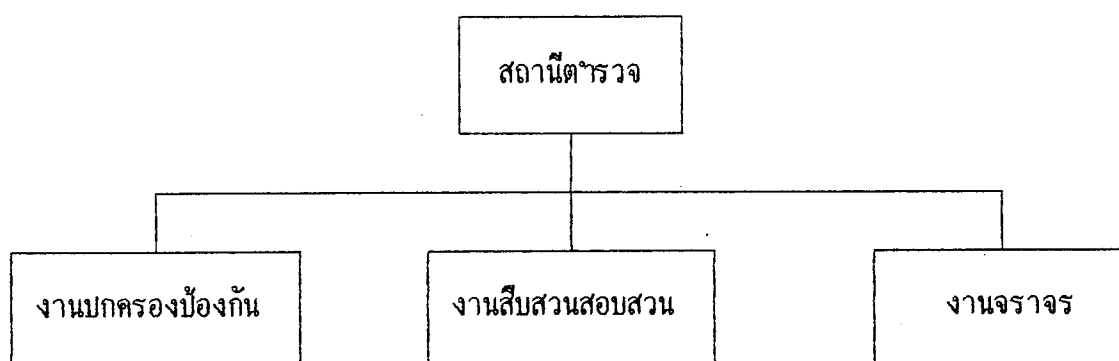
3) มีความเข้าใจและให้การสนับสนุนการทำงานของตำรวจ

การปรับปรุงพัฒนาสถานีตำรวจตามหลักการดังกล่าว ได้นำมาสู่การจัดโครงสร้างและรูปแบบการทำงานใหม่ จากเดิมที่บางสถานีมีการแบ่งงานภายใน 2 งาน ดังแผนภูมิที่ 1

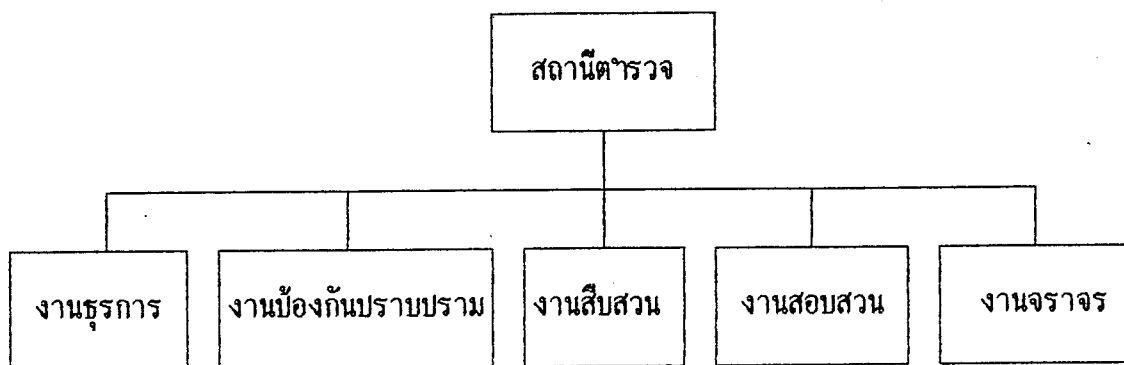
แผนภูมิที่ 1 โครงสร้างการแบ่งงานภายในของสถานีตำรวจภูธรอำเภอ 2 งาน
(ก่อนปรับโครงสร้าง)

และบางสถานีแบ่งงานภายในเป็น 3 งาน ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 โครงสร้างการแบ่งงานภายในของสถานีตำรวจภูธรอำเภอ 3 งาน
(ก่อนปรับโครงสร้าง)

ปรับปรุงโดยจัดกลุ่มตามลักษณะการทำงานที่แตกต่างกันแบ่งเป็น 5 งาน ดังแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 โครงสร้างการแบ่งงานภายในสํานักการตรวจจําวอ 5 งาน
(หลังปรับโครงสร้าง)

การปรับปรุงดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ ดังนี้

- 1) แยกงานธุรการออกจากงานปกครองป้องกันเป็นอีกงานหนึ่ง ให้มีหัวหน้างานรับผิดชอบโดยตรงต่อหัวหน้าสํานัก
- 2) ในสํานักที่ยังไม่ได้แยกงานจราจรออกเป็นอีกงานหนึ่งต่างหาก ก็จะแยกงานจราจรออกจากงานปกครองป้องกัน เป็นอีกงานหนึ่งต่างหาก มีหัวหน้ารับผิดชอบโดยตรงต่อหัวหน้าสํานัก
- 3) เปลี่ยนชื่องานปกครองป้องกัน เป็นงานป้องกันปราบปรามเพื่อให้เหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบ
- 4) แยกงานสืบสวนออกจากงานสอบสวน เป็นคนละงาน มีหัวหน้ารับผิดชอบโดยตรงต่อหัวหน้าสํานัก
- 5) งานจราจรจะรับผิดชอบเฉพาะการจัดและควบคุมการจราจรเท่านั้น ส่วนการสอบสวนคดีอุบัติเหตุจราจรจะอยู่ในงานรับผิดชอบของงานสอบสวน
- 6) เติมนําสํารวัตรปกครองป้องกันมีอำนาจหน้าที่ในการปกครองบังคับบัญชาข้าราชการทั้งสํานักตามรูปแบบใหม่ ได้กำหนดให้สํารวัตรหรือรองสํารวัตรผู้เป็นหัวหน้าแต่ละงาน ต่างรับผิดชอบบังคับบัญชาเฉพาะข้าราชการตรวจในงานของตน
- 7) เติมนําสํารวัตรสืบสวนสอบสวนเป็นหัวหน้างานเกินกว่า 1 คน ตามรูปแบบใหม่ ได้กำหนดให้สํารวัตรผู้ทำหน้าที่หัวหน้างานมีเพียง 1 คน เพื่อให้เกิดเอกภาพการบังคับบัญชา และถ้าลักษณะปริมาณงานและคุณภาพของงานจำเป็นต้องมีสํารวัตรหลายคนในงานนั้น สํารวัตรที่เหลือก็ไม่มีฐานะเป็นหัวหน้างาน

การปรับปรุงพัฒนาครั้งนี้ นอกจากจะมีหลักการสำคัญ ๆ ดังกล่าวแล้ว กรมตำรวจยังมีความต้องการให้หัวหน้าสถานีมีบทบาทในการบริหารงานให้มากขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทในการเป็นศูนย์กลางประสานการปฏิบัติระหว่างงานต่าง ๆ รวมตลอดทั้งการวินิจฉัยสั่งการให้มีการปฏิบัติสอดคล้องประสานเป็นแนวเดียวกัน กรมตำรวจได้คาดหวังว่าการปรับปรุงพัฒนาสถานีตำรวจจะช่วยให้หัวหน้าสถานีตำรวจสามารถบริหารงานในสถานีตำรวจได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

นอกจากนี้ ผลของการปรับปรุงพัฒนาสถานีตำรวจ กรมตำรวจคาดว่าจะส่งผลต่อข้าราชการตำรวจ และประชาชนจะพึงได้รับ ดังต่อไปนี้

1) ได้รับกำลังพลมากขึ้น เนื่องจากการยุบเลิกหน่วยงานที่มีความจำเป็นน้อย ซ้ำซ้อนกับงานอื่นและไม่ได้บริการประชาชนโดยตรง ทำให้สามารถนำกำลังข้าราชการตำรวจจากหน่วยงานที่ถูกยุบเลิกไปให้กับสถานีตำรวจภูธรอำเภอ และสถานีตำรวจภูธรต่าง ๆ ได้ทันที จำนวน 5,034 นาย ทำให้สถานีตำรวจภูธรอำเภอ และสถานีตำรวจภูธรต่าง ๆ ได้กำลังเพิ่มขึ้น เพื่อปฏิบัติหน้าที่บริการประชาชน

2) ได้รับงบประมาณ เครื่องมือเครื่องใช้เพิ่มขึ้น เมื่อยุบเลิกหน่วยงานที่มีความจำเป็นน้อย ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น และไม่ได้บริการประชาชนโดยตรงแล้ว ทำให้สามารถนำงบประมาณ อุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้จากหน่วยงานที่ถูกยุบเลิกไปให้สถานีตำรวจภูธรอำเภอ และสถานีตำรวจภูธรต่าง ๆ ซึ่งมีหน้าที่บริการประชาชนโดยตรงได้มากขึ้น

3) มีตำรวจที่มีความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์สูงเพิ่มขึ้น ในการปรับปรุงโครงสร้างใหม่ดังกล่าว ได้กำหนดให้มีตำแหน่งผู้กำกับการ และรองผู้กำกับการในสถานีตำรวจภูธรอำเภอ และสถานีตำรวจภูธรต่าง ๆ ทำให้ได้ข้าราชการตำรวจชั้นผู้ใหญ่ระดับผู้กำกับการและรองผู้กำกับการ ซึ่งมีความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์สูง มาคอยควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจชั้นผู้น้อยและบริการรับใช้ประชาชนโดยตรง ซึ่งน่าจะบริการประชาชนได้ดีขึ้น

4) ลดสายการบังคับบัญชาให้สั้นลง ทำให้การสนับสนุนสถานีตำรวจภูธรอำเภอ และสถานีตำรวจภูธรเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว การยุบเลิกตำรวจภูธรจังหวัดเขต ทำให้สายการบังคับบัญชาระหว่างสถานีตำรวจภูธรอำเภอกับตำรวจภูธรจังหวัดสั้นลง และการยุบกองบังคับการเขต 1-12 และกองบัญชาการตำรวจภูธร 1-4 ทำให้สายการบังคับบัญชาระหว่าง ตำรวจภูธรจังหวัดกับกรมตำรวจสั้นลง ทำให้การติดต่อสั่งการและการสนับสนุนในด้านกำลังพล งบประมาณ และเครื่องมือเครื่องใช้เป็นไปได้อย่างรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ สถานีตำรวจภูธรอำเภอและสถานีตำรวจภูธรต่าง ๆ ทำให้สามารถตัดสินใจสั่งการต่าง ๆ แทนอธิบดีกรมตำรวจได้ทันที จะทำให้งานเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ และถูกแทรกแซงจากภายนอกได้ยากยิ่งขึ้น

5) ตำรวจชั้นผู้น้อยมีขวัญและกำลังใจดีขึ้น เนื่องจากได้มีการกำหนดตำแหน่งให้หัวหน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอเป็นได้ถึงระดับผู้กำกับการและหัวหน้าตำรวจภูธรจังหวัดเป็นได้ถึงระดับผู้บังคับการ ทำให้ศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของหัวหน้าหน่วยต่าง ๆ ดังกล่าวดีขึ้น เมื่อเทียบกับข้าราชการฝ่ายอื่น ๆ นอกจากนั้นยังทำให้มีตำแหน่ง สารวัตร รองผู้กำกับการ ผู้กำกับการ รองผู้บังคับการ และผู้บังคับการเพิ่มมากขึ้น ทำให้ข้าราชการตำรวจชั้นผู้น้อยมีโอกาสดำรงตำแหน่งและเลื่อนยศได้มาก มีขวัญและกำลังใจดีขึ้น ทำให้การบริการประชาชนได้ดียิ่งขึ้นในระยะยาว

จากการดำเนินการตามโครงสร้างใหม่ของสถานีตำรวจภูธรอำเภอ และสถานีตำรวจภูธรต่าง ๆ บัดนี้ได้ดำเนินงานมาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว ในฐานะที่ผู้วิจัยดำรงตำแหน่งสารวัตรสอบสวน สถานีตำรวจภูธรอำเภอ สังเกตตำรวจภาค 4 มีความสนใจที่จะศึกษาสภาพงานตามโครงสร้างใหม่ของสถานีตำรวจภูธรอำเภอและสถานีตำรวจภูธรต่าง ๆ ในปัจจุบันว่าสามารถแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานได้หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร และเป็นไปตามความคาดหวังของกรมตำรวจ หรือมีการพัฒนาการที่ดีกว่าก่อนที่จะมีการปรับปรุงโครงสร้างหรือไม่เพียงใด ในขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาสภาพอาชญากรรมที่เกิดขึ้นก่อนการปรับปรุงโครงสร้างเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งกรมตำรวจต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม โดยลดการเกิดกลุ่มคดีเป้าหมาย และเพิ่มประสิทธิภาพการจับกุมให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบสภาพอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ตำรวจภาค 4 ก่อนและหลังการปรับปรุงโครงสร้างมีการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามดีขึ้นหรือไม่อย่างไร เพื่อที่จะนำผลการวิจัยไปปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานของสถานีตำรวจภูธรอำเภอและสถานีตำรวจภูธรต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพงานตามโครงสร้างใหม่ของสถานีตำรวจภูธรอำเภอในสังกัดตำรวจภาค 4 ตามหัวข้อต่อไปนี้

- 1) ความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจที่มีต่อสภาพงานตามโครงสร้างใหม่ จำแนกตามระดับชั้นของสถานีตำรวจภูธรอำเภอ
- 2) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานตามโครงสร้างใหม่ของข้าราชการตำรวจ จำแนกตามระดับชั้นสถานีตำรวจภูธรอำเภอ
- 3) เปรียบเทียบสภาพอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ระหว่าง เดือนมกราคมถึงมิถุนายน 2536 กับเดือน มกราคม-มิถุนายน 2537

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1) ศึกษาความเห็นของข้าราชการตำรวจที่มีต่อสภาพงาน ตามโครงสร้างใหม่ จาแนกตามสถานีตำรวจภูธรอำเภอในสังกัดตำรวจภาค 4 ใน 4 ด้าน ดังนี้คือ

- (1) ด้านการจัดองค์การ
- (2) ด้านบุคลากร
- (3) ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์
- (4) ด้านจัดระบบงานบริการ

2) ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานตามโครงสร้างใหม่ของข้าราชการตำรวจ จาแนกตามประเภทสถานีตำรวจภูธรอำเภอในสังกัดตำรวจภาค 4 ใน 7 ด้าน ดังนี้คือ

- (1) ด้านนโยบายและการบริหาร
- (2) ด้านการปกครองบังคับบัญชา
- (3) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
- (4) ด้านรายได้และสวัสดิการ
- (5) ด้านโอกาสในความก้าวหน้า
- (6) ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน
- (7) ด้านลักษณะงาน

3) ศึกษาเปรียบเทียบสภาพอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ตำรวจภาค 4 ระหว่างเดือนมกราคมถึงมิถุนายน 2536 กับเดือนมกราคมถึงมิถุนายน 2537 จาแนกตามกลุ่มหรือประเภทคดี 5 กลุ่มคดี คือ

- กลุ่มที่ 1 คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ
- กลุ่มที่ 2 คดีประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายและเพศ
- กลุ่มที่ 3 คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์
- กลุ่มที่ 4 คดีที่น่าสนใจ
- กลุ่มที่ 5 คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย

1.4 ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นห้วงระยะเวลาการปรับปรุงโครงสร้างกรมตำรวจในระยะเวลาอันสั้น การมองภาพรวมในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งข้าราชการตำรวจและประชาชนอาจยังไม่สามารถเข้าใจหลักการต่าง ๆ ในการปรับปรุงโครงสร้างกรมตำรวจใหม่ครั้งนี้เป็นอย่างดี ดังนั้น ผลการวิจัยอาจไม่ครอบคลุม

คลุมถึงสภาพงานตามโครงสร้างใหม่ของสถานีตำรวจภูธรในหน่วยงานต่าง ๆ ของกรมตำรวจได้ทั้งหมด

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะสามารถทราบถึงสภาพงานและประสิทธิภาพของงานตามโครงสร้างการบริหารงานใหม่ของตำรวจภาค 4 ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงานในสถานีตำรวจภูธรอำเภอโดยตรงในการพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงาน ในขณะเดียวกันก็จะเป็นประโยชน์ต่อสายงานบังคับบัญชาในระดับสูงขึ้นไป ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนางานของสถานีตำรวจภูธรอำเภอให้สามารถปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.6 ศึกษานิยามศัพท์

- 1) ข้าราชการตำรวจ หมายถึง ข้าราชการตำรวจทุกชั้นยศในสังกัดตำรวจภาค 4
- 2) ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร หมายถึง ข้าราชการตำรวจที่มียศตั้งแต่ว่าที่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไปในสังกัดตำรวจภาค 4
- 3) ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน หมายถึง ข้าราชการตำรวจซึ่งมียศพลตำรวจ สิบตำรวจตรี สิบตำรวจโท สิบตำรวจเอก จำสิบตำรวจ และนายดาบตำรวจ
- 4) ตำรวจภาค 4 หมายถึง หน่วยงานของกรมตำรวจระดับภาค ซึ่งเป็นราชการส่วนกลางที่มีผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารงานแทนอธิบดีกรมตำรวจ ตามที่ได้รับมอบหมายในเขตพื้นที่ปฏิบัติการงานอำนวยการ และสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและความผิดคดีอาญาตามกฎหมายอื่น ทุกจังหวัดที่อยู่ในเขตอำเภอการรับผิดชอบ รวม 11 จังหวัด คือ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดอุดรธานี จังหวัดเลย จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดนครพนม จังหวัดสกลนคร จังหวัดหนองคาย และ จังหวัดหนองบัวลำภู
- 5) สถานีตำรวจภูธร หมายถึง สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง และสถานีตำรวจภูธรอำเภออื่น ๆ ในสังกัดตำรวจภาค 4
- 6) สถานีตำรวจภูธรชั้นที่ 1 หมายถึง สถานีตำรวจอำเภอเมืองและสถานีตำรวจภูธรอื่นตามที่กรมตำรวจกำหนด โดยพิจารณาจากสภาพความหนาแน่นของชุมชนเมือง และความเจริญของท้องถิ่นเป็นหลักประกอบกับปริมาณงานและสถิติคดีอาญาที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก

7) สถานีตำรวจภูธรอำเภอชั้นที่ 2 หมายถึง สถานีตำรวจภูธรอำเภอตามที่กรมตำรวจกำหนด โดยพิจารณาจากสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนไม่หนาแน่น และยังไม่มีความเจริญของท้องถิ่น ดินฟ้า ประกอบกับปริมาณงานและสถิติคดีอาญาที่เกิดขึ้นไม่มากนัก

8) โครงสร้างใหม่ หมายถึง โครงสร้างการบริหารงานของสถานีตำรวจภูธรอำเภอ และสถานีตำรวจภูธรต่าง ๆ ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย (ฉบับที่ 22) ลงวันที่ 11 ตุลาคม 2536

9) สภาพงาน หมายถึง กิจกรรมที่ตำรวจปฏิบัติตามโครงสร้างใหม่ ของสถานีตำรวจภูธรอำเภอและสถานีตำรวจภูธรต่าง ๆ ในสังกัดตำรวจภาค 4

10) การปฏิบัติงานด้านการจัดองค์การ หมายถึง ความพยายามของผู้บริหารที่จะให้มีหนทางสำหรับการปฏิบัติงานให้สำเร็จผลตามแผนงานที่วางเอาไว้

11) การปฏิบัติงานด้านบุคลากร หมายถึง การจัดคนเข้าทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ ขององค์การตามลักษณะงานได้อย่างเหมาะสมที่สุด

12) การปฏิบัติงานด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ หมายถึง การใช้ปัจจัยทางการบริหารที่จะช่วยให้ส่วนบริหารต่าง ๆ ของรัฐนั้นคือ กระทรวง ทบวง กรมหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทำงานตามอำนาจหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้ รวมตลอดถึงเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่มีไว้สำหรับใช้ในการปฏิบัติงานด้วย

13) การจัดระบบการบริการ หมายถึง การหาวิธีการปฏิบัติงานด้านบริการประชาชนทุกด้านที่มีรูปแบบและขั้นตอนที่มีรูปแบบเป็นวงจรอย่างไม่ตายตัว อาจผันแปรไปตามสภาพแวดล้อมและปัจจัยที่กำหนด

14) การให้บริการแบบ ONE STOP SERVICE หมายถึง การให้บริการให้เสร็จสิ้น ณ จุดเดียวที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอ

15) ความพึงพอใจ หมายถึง ทัศนคติที่ดีหรือความรู้สึกที่ดีที่ชอบ ซึ่งเกิดขึ้นในการทำงานทั้งสภาพแวดล้อมของงาน และสภาพงานที่ท่าของข้าราชการตำรวจในสถานีตำรวจภูธรอำเภอต่าง ๆ ในสังกัดตำรวจภาค 4

16) นโยบายและการบริหาร หมายถึง สิ่งที่กำหนดแนวทางกว้าง ๆ สำหรับเป็นแนวความคิดเป็นหลักการในการตัดสินใจของผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหาร และกิจกรรมของกลุ่มบุคคลที่ร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ร่วมกัน

17) การปกครองบังคับบัญชา หมายถึง ผู้ที่ใช้อำนาจตามระเบียบกฎเกณฑ์หรืออำนาจตามกฎหมายเพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ร่วมงานที่อยู่ใต้การปกครองของตน ปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

18) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง การปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มเพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางอย่างใดอย่างหนึ่งหรือที่กำหนดไว้

19) รายได้หรือสวัสดิการ หมายถึง ค่าตอบแทนที่ได้รับจากการปฏิบัติหน้าที่และความรับผิดชอบ รวมตลอดถึงผลประโยชน์ที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับนอกเหนือจากรายได้ที่ได้รับตามปกติด้วย

20) โอกาสความก้าวหน้า หมายถึง ความเจริญเติบโตของหน้าที่การงานในตำแหน่งงานตามลักษณะงานต่าง ๆ ในสายงานที่กำหนดไว้

21) ความรับผิดชอบในการทำงาน หมายถึง ข้อผูกพันของผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้บังคับบัญชาอันมาจากการได้รับมอบหมายหน้าที่ให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง

22) ลักษณะงาน หมายถึง การกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของงานที่มีความสัมพันธ์ตามความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงานและคุณสมบัติของตำแหน่งงาน รวมตลอดถึงสภาพการทำงานและข้อกำหนดสำหรับการปฏิบัติงานนั้นด้วย

23) คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ หมายถึง กลุ่มหรือประเภทคดีที่มีการกระทำที่เป็นความผิดและกฎหมายกำหนดโทษไว้ในขณะนั้นในทางอาญา ซึ่งเป็นความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ ลักพาเรียกค่าไถ่ และวางเพลิง

24) คดีประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายและเพศ หมายถึง กลุ่มหรือประเภทคดีที่มีการกระทำที่เป็นความผิดและกฎหมายกำหนดโทษไว้ในขณะนั้นในทางอาญา ซึ่งเป็นความผิดฐาน ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ฆ่าผู้อื่นโดยไม่เจตนา กระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย พยายามฆ่าทำร้ายร่างกาย และข่มขืนกระทำชำเรา

25) คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ หมายถึง กลุ่มหรือประเภทคดีที่มีการกระทำที่เป็นความผิดและกฎหมายกำหนดโทษไว้ในขณะนั้นในทางอาญา ซึ่งเป็นความผิดฐาน ลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ริดเอาทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ ชิงทรัพย์ ทั้งที่บาดเจ็บและไม่บาดเจ็บ ปล้นทรัพย์ รับของโจร และทำให้เสียทรัพย์

26) คดีที่น่าสนใจ หมายถึง กลุ่มหรือประเภทคดีที่มีการกระทำที่เป็นความผิดและกฎหมายกำหนดโทษไว้ในขณะนั้นในทางอาญา ซึ่งเป็นความผิดฐานโจรกรรมรถจักรยานยนต์ โจรกรรมรถยนต์ โจรกรรมโค กระบือ โจรกรรมเครื่องมือการเกษตร ปล้น-ชิงรถยนต์โดยสาร ข่มขืนและฆ่า ลักพา และเรียกค่าไถ่ ฉ้อโกง

27) คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย หมายถึง กลุ่มหรือประเภทคดีที่มีการกระทำที่เป็นความผิด และกฎหมายกำหนดโทษไว้ในขณะนั้นในทางอาญา ซึ่งเป็นความผิดฐานต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติอาชญากรรม การพนัน ยาเสพติด สารระเหย ปราบการค้าประเวณี สถานบริการ โรงแรม มีและเผยแพร่วัตถุลามก

28) การรับแจ้ง หมายถึง จำนวนคำร้องทุกข์และคำกล่าวโทษของผู้เสียหาย และบุคคลอื่น ซึ่งมีใช้ผู้เสียหาย โดยกล่าวหาว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจภูธรอำเภอ

29) การจับกุม หมายถึง จำนวนการจับกุมผู้ต้องหาในคดีอาญาที่ได้รับแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจภูธรอำเภอ

30) การป้องกันอาชญากรรมบรรลุเป้าหมาย หมายถึง ประสิทธิภาพในการลดสถิติการเกิดของกลุ่มคดีประเภทต่าง ๆ ให้ลดลงกว่าเดิมเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงระยะเวลาเดียวกันของรอบปีที่ผ่านมาในสถานีตำรวจภูธรอำเภอ

31) การปราบปรามอาชญากรรมบรรลุเป้าหมาย หมายถึง ประสิทธิภาพในการจับกุมผู้ต้องหาในกลุ่มคดีประเภทอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ ประเภทประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย และเพศ และประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์ ให้ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 43, 56 และ 57 ของคดีที่ได้รับแจ้งไว้